

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.

Előfizetési ár

negyedévre 1 frt 25 kr., félévre 2 frt 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné urnó házában, hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket

és nyilvántári közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.

Egy újra szervezkedő pénzintézet.

A „Csongrádmegyei Közlöny“ hasábjain látott először napvilágot a hír, hogy a „Csongrádmegyei Hitelszövetkezet“ igazgatósága e pénzintézet újalakításának, illetve takarékpénztárral leendő kapcsolatba hozatalának eszméjével foglalkozva, ezt olyképpen akarja megcselekedni, hogy eddigi alapitóját a liquidálás által ne kelljen megsonkítani.

Mi legalább ezt az értelmet tulajdonítjuk a „Cs. K.“ f. é. 29. és 30. számában foglalt cikkeknek, melyekben elég részletesen, terjedelmesen és azt hisszük eléggé jól informálva ismerteti ama bázist, melyen az új pénzintézet megalakulni szándékozik.

Az alapszabályokra való hivatkozás vagy legkisebb célzás nélkül kerül a író a liquidálás eszméjét, mintha félne kellene attól, akkor, amidőn a közóhaj és közérdek kívánalmaival indokolja eme pénzintézet megalakulásának szükséges voltát.

Hogy ez a közóhaj és közérdek kik által, hol és miképpen nyilvánult: erre nézve az emlékiratszerű cikkely nem nyújt bővebb felvilágosítást és alapos okunk van hinni, hogy tulajdonképpen az egész idea csakis az intézeti igazgatóság közérdekének tolmácsolója, mert különben nem ezen igazgatóság, hanem az intézeti részvényesek kebeléből kell vala ezen mozgalomnak kiindulnia.

De eltekintve a körülménytől, lássuk:

vajon van-e egyáltalán szükség egy új takarékpénztárra és ha van: vajon a „Csongrádmegyei Hitelszövetkezet“ van-e hivatva egy ilyet létesíteni? Továbbá lássuk: mi okon kerülhetik a tervező igazgató: olyan ovatosan prospektusukban az alapszabályra való hivatkozást? Végül: mi előnyt nyújt ezen pénzintézet részvényesének a tervezett átalakulással, legyenek bár azok hitelszövetkezetiek vagy takarékpénztáriak?

Az első kérdésre határozottan „nem“ mel felelhetünk.

Meglevő két takarékpénztárunk és a „Szentesi Hitelszövetkezet“ teljesen abszorbeálja nem csak Szentes, hanem a hozzátartozó községek takaréktitkárait is, s hogy ez valójában így van, ezt éppen a „Csongrádmegyei Hitelszövetkezet“ mult évi zármerlege bizonyítja a legkelatásabban akkor, amikor kitünteti, hogy két évi fennállás után, 1888 végén ezen intézet összes takarékbetétje két évi működés után csak 7565 frt 80 kr. volt és 1889 év végéig ugyanezen takarékbetét mindössze csak 10,705 frt 82 kr-ra volt képes felemelkedni, ami határozott visszaesésre mutat, mert a jelzett év szaporitása csak 3139 frt 72 kr., tehát fele sem azon összegnek, mely takarékbetétként az előző két évben helyzetetett el gyümölcsözés vége az intézetnél.

Ugyanez áll az intézet ugynevezett eszkompt üzetére is, mely a mult évi zármerleg tanúságaként szintén folytonos visszaesést tüntet föl. Tanulságosak erre nézve a zármerleg idevonatkozó

számítételei, mert míg 1888. végén a két évi visszleszámított váltók egyenlege 54 ezer 977 frt volt, addig ezen rovat 1889. végéig csak 76,308 frt egyenlegre emelkedett, a szapurulat tehát csak 21,331 frt, ami szintén nem felel meg az előző két év átlagos felének, holott éppen ezzel érvel a „Cs. K.“ tisztelt cikkezője, hogy míg a takarékpénztárnak mindjárt megalakulása után módjában áll visszleszámítás útján nagyobb összegű kölcsönre, olesó kamatnál mellett szert tenni, addig a hitelszövetkezeti intézmény éppen a heti betéteken alapuló alapitőke lassú növekedése folytán, csak huzamosabb idő multán becsátkozhat eme üzletág állandósításába és az alapitőke növekedésével arányban fejlődik az intézet hitele is, mely visszleszámításokban nyer kifejezést.

Világos tehát, hogy Szentesen új takarékpénztárra, tőke elhelyezés végett szükség nincsen; vagy ha igen: úgy semmiesetre sem a „Csongrádmegyei Hitelszövetkezet“ nek ilyenféle alakulására, melyről a fenti adatok kirívóan bizonyítják, hogy a tőkeelhelyezés közzőség nem igen keresi föl. De nincs szükség rá az eszkomptüzlet szempontjából sem, mert hiszen eszkomptüzlet. dacára a „Cs. K.“ cikkezője alul kifajított elvnek — mely szerint a beüzelt hebitéteken alapuló tőke növekedésének arányában kellene a visszleszámításnak is növekednie, ezen intézet mult évi zármerlege ennek éppen ellenkezőjét igazolja.

S ha sem gyümölcsöző tőkebefek-

TÁRSASÁG

Kicsiny okok, nagy hatás.

(Rajz a katonaletből.)

(Folytatás és vége.)

A főtérén áll az ódon városháza, melynek földszintjét a fővárta foglalta el.

A várta előtt, úgy delután 4 óra tájban kint áll Pöttöny szakaszvezető és — alaposan utazkozott, ahogy csak béke idején egy fővártán utazkozni lehet. De im, az őrnagy szolgálja közele felé és katonásan szalutálva, átadja neki a levelet.

— Az őrnagy úrtól! Jelemt rövidesen.

Pöttöny szakaszvezető feltépte a borítékot és gyorsan átfutotta a levélt. Arcán a legnagyobb meglepetés tükröződött vissza.

— Jól van! viszonzá ezután s az őrs-höz fordulva, kiadta az utasitást.

— Wache antreten!

— Rraauusz! kiáltá az őrs és a várta fegyverbe lépett.

— Fújjon generálmarsot! parancsolt tovább Pöttöny őrsvezető.

Micsoda rémület keletkezett a főtérén lakók közt, mikor a kürtös messze visz-

hangzó harsogással futta az általános gyűlekezőt. Az első pillanatban mind azt hitte, hogy tűzilárma és csak lassan lassan állt el az izgalom.

A város két végéről, hol a legénység volt elszállásolva csakhamar hasonló riadó felelt a piactéri kürtözésre, mit egyik kürtös a másiktól vett át, hogy tovább adja. Dobpergés zaja töltötte be az utcákat s a lakosság is a piacterre kezdett gyűlekezni, mely egyuttal a riadó gyűlekezőhelye is volt.

Végre az őrnagy is, lépésben lovagolva megjelent a téren és Pöttöny szakaszvezető harsány hangon vezényelt:

— Prezentiert! — aztán katonásan jelenté:

— Jelszó: Pilis Csaba! A generálmarsot fújják!

Az őrnagy esendesen lovagolt fel-alá a várta előtt, gyakran tekintgetve órájára. Több mint 20 perc telt már el az első riadójel megadása óta, de még nyoma sem volt a battalliónnak. További öt perc telt el. Ekkor mind közelebb közelebb halatszott a tompa dóbörgés, mint földindulás moraja. Pár másodperc még és egy oldalutcaból a 6 ik század legénysége rohamlépésben nyomult a főtérre.

— Szakaszonként sorakozz! vezényelt a százados. Század állj! Lábhoz! Igazodj osztá tovább a vezényesőt szapora egymás utánban s aztán halkán mormogá:

— Há! Istennek, elsők vagyunk.

Aztán az őrnagy elé lovagolt és tisztelegve jelenté:

— Hatodik század! Három tisztt, 9 altiszt, 4 hornista és 28 szakasz teljes készenlétben.

Röviddel ezután megérkezett a 8-ik, majd a 7-ik és nyomban rá a 4 és 5 ik század.

Az őrnagy végig lovagolta a sorokat és minden szakasznál előszámoltatta magának az őrmester által a legénységet. Itt ott hézagosak voltak ugyan a sorok, de az illetőket mind igazolták, mert engedélyük volt, hogy a delután a városon kívül töltsék mulatozva s így nem érte el őket a riadó hangja.

Egy legény azonban ilyen engedély nélkül hiányzott és senki sem tudott felőle felvilágosítást adni.

Ez az egy: Kobak Nep János egyéves önkényes volt, a 6 ik századtól.

Az őrnagy kiadta a parancsot, hogy fel kell keresni és másnapra rapportra vinni, aztán dicséző szavakkal becsátotta el a le-

tetes, sem eszkomptálás céljából nincs szükség nálunk egy új takarékpénztárra: vajon mi adna hát létjogot e keletkező intézetnek?

E kérdésre megtaláljuk a választ a „Cs. K.” cikkelyeiben, ahol azt mondja: „Nagyon jó az, ha sok pénz van egy takarékpénztárban, melyet biztos helyre tud — elhelyezni, de csak úgy, ha idegen pénz.” Továbbá, hogy: „nem az alaptőke nagysága, hanem az üzletvezetés szoliditása, ovatossága és gondos volta szilárdíthatja meg egy pénztintézet hitelt.”

Számoljunk le először is az utóbbi passzussal s nézzük: vajon a „Csongrád-megyei hitelszövetkezet üzletvezetőségében megvan-e az a szoliditás, mely biztositókat nyújt arra nézve, hogy átszarmazván a létesítendő takarékpénztárra, annak hitelt az üzletvilágban képes legyen megszilárdítani?

E tekintetben újból magában a mai intézet alapszabályaiban és betétkönyvecskeiben találjuk meg a kérdés csomópontját, mert e kettő egymással rettenetes hadi lábón áll.

Mig ugyanis az intézeti alapszabályok 43. §-ának második bekezdése szerint: „Az osztalék a tagoknak külön számlákon elkönnyeltetvén, ép úgy, mint a heti befizetések, a részvényüknyibe bevezetendő” — addig, egy birtokunkban levő betétkönyvecske tanuságaként, dacára annak, hogy a hitelszövetkezet mögött három éves mult áll, mely három évről a zármérleg annak idején mindenkor el is készült — dacára e körülménynek az évi nyeresémény-osztalékok egyetlenegy esetben sem látjuk a betétkönyvecskebe a részvényes javára bevezetve.

Ami az első passzust illeti: azon kommentárnak folyományaként, melyet fentebb a mai hitelszövetkezet eszkompt üzletéről idéztünk, nem lehetünk mást, hanemha azt, hogy a kivánatos idegen pénzek biztos elhelyezése alatt a „Cs. K.” cikkirója a leendő takarékpénztár Wrt-heimszokrénjét érti amely egészen biztos. Eltekintve attól, hogy a kifejtett elv teoriában helyes ugyan s ha megvalósul: bizo-

génységet. Csillag századost pedig valóságos düh fogta el, hogy *Kobak* önkényes lumilrozása következtében az ő századát érte ilyen szűgyen.

Meg is parancsolta az őrmesternek hogy a föld alól is előteremtsé és főleg fürkésze ki: hol bujkált a „szentelen fiók!”

— Esküt mernék rá tenni, morogta az őrmester; hogy M^s-be rá nduit urlaub nélkül a jó madár!

És igazá volt. *Kolak* Nrp. János egy-éves önkénytes vasárnapon ként civilbe vágta magát és a szomszédos na gyárosba rándult be, honnan csak késő éjjel szokott vissza térni. Természetes, hogy e kirándulásaihoz sohasem kért urlaubot; bizott benne, hogy úgy sem fődözik fel a turpiszágát.

Ez alkalommal azonban az általa követve felidézett riadó lón áru'ója. Kirándulásait fölfedezték és kihágásaiért 5 napi „ajncelné” kapott.

Kobak Nrp. János még csak fráter se lett soha és tisztí vizsgát sem tehetett.

Azzal vigasztalta ugyan magát, hogy „*Jistkucak*” lett, de hátralevő egész szolgálati idejére annál több jutott ki neki társai gúnyjából.

nyara jövedelmes is: de egy létesíteni szándékolt takarékpénztár tervelítől az olyan elvnek nyílt hangoztatása, hogy nekik nem annyira alaptőke, mint inkább minél több kölcsönpénz kell, nem éppen alkalmas arra, hogy irántuk akár a közönség, akár a kölcsönadó visszleszámitolók körében bizalmat keltsen.

Áttérve a második kérdésre: miért kerülök olyan óvatosan az új takarékpénztár tervelői a meglévő pénztintézet alapszabályaira való hivatkozást: erre nézve a prospektus, továbbá a „Cs. K.” idevonatkozó cikkelyei és maguknak az alapszabályoknak egybeahasonlítása utján könnyen tájékozódhatunk. Mert míg a prospektus, valamint a hivatolt cikkek lyek váltig azt bizonyítgatják, hogy a mai hitelszövetkezet minden részvényese eddig befizetett hetibetéteinek összegét „Csongrád-megyei takarékpénztári” részvényekre változtathatja át és óvatosan kerülki mindenik ezen átváltoztatás és a hitelszövetkezeti részvények mai lényeges értékének miként leendő átszámitását, — addig a mai pénztintézet alapszabálya erre nézve egész világos és határozott utasítást foglal magában; olyan utasítást, melyet a tervelőknél hallgatással mellőzniök egyáltalán nem indokolt, sőt föltöbbs gyanus is. Azt mondják ugyanis ezen alapszabályok a szövetkezet feloszlatását magyarázó fejezet 69. §-ában:

„A szövetkezet maga feloszlik:

a) Közgyűlési határozat folytán,

b) „Más tásrullattal való egyesülés által.”

Minthogy pedig a jelen esetben épp ez az utóbbi celozatik, ha t. i. ugyancsak az alapszabályok 61 §-a értelmében ez keresztülvihető lesz, amely paragrafus szerint: „A szövetkezeti alapszabályok megváltoztatása vagy kiegészítése alkalmazható, úgyisint, ha a szövetkezet feloszlatása avagy más szövetkezettel vagy részvénytársasággal leendő egyesítése jönne kérdésre, az e véglől összehívott közgyűlésen megjellett tagok $\frac{2}{3}$ -ának hozzájárulása kívánatik, kik az összes részvényeknek legalább felét képviselik.” — minthogy, mondjuk, az utóbbi celozatik, t. i. a meglévő hitelszövetkezetnek egy új takarékpénztárral leendő egyesítése, természetes, hogy az érvényben levő alapszabályok értelmében először a mai szövetkezetnek kell feloszlatnia, mely esetben aztán az alapszabályok 70 §-a így rendelkezik: „A feloszlatás minden esetben, csőd esetét kivéve, felszámolásnak van helye, melynél az igazgatósági tagok felszámolókként működnek.”

De természetes volna e felszámolás elkerülhetlen szükséges volta még az esetben is, ha ez iránt az alapszabályok világosan nem rendelkeznenek. Mert egy intézetnél, amelynek részvényei heti betéteken alapulva jövedelmükben nap-napra öregbednek, akkor, amidőn ez értékben folyton növekedő heti-betétes részvényeknek egyszerre fix értékű részvényre való átalakítása celozatik, mulhatlanul szükséges, hogy ezen korábbi részvényekre nézve a leszámolás a mult üzleti nyereség és veszteségre tökéletesen megejtessék, mert csakis úgy lesz lehetséges minden egyes mai hitelszövetkezeti részvény fix értékét megállapítani, azon részvényesek részvényeit pedig, kik heti betéteseként kívánnak továbbra

is bent maradni, az átalakuláskor egyéneként tőkésíteni, ellenben azokét, akik, eddigi részvényeiket és az azok után járó nyereséményosztalékok takarékpénztári részvényre kívánnak átalakítani, szintén a valódi érték teljes összegeig átváltoztatni.

De lehetnek ez utóbbiak közt olyanok is, akik leszámolván a multtal, csakis heti betéteiket változtatják át takarékpénztári részvényekké, míg ellenben a 4 évi nyereséményosztalékok kiveszik. Vagy esetleg gyümölcsözöleg, mint takarékketétet akarják elhelyezni. Szóval: annyifele módja kerül az ily átalakulásnál a régi részvényeken alapuló kombinációknak, hogy szinte elképzelhetetlen, miként volna mindez a mai intézetnek tökéletes végleszárolása nélkül keresztülvihető.

Cikkünk azonban már is hosszúra nyúlt s így a többiekrol majd lapunk jövő számában írunk.

A közfürdő ügye. Szentes város gazdasági szakosztálya a f. hó 17 én tartott gyűlésében, több egyéb gazdasági kérdésen kívül, behatóan foglalkozott a közfürdő létesítésének eszméjével is, mely alkalommal mint ezt örömmel konstatáljuk, az áltaiunk ez ügyben, lapunk f. évi 88-ik számában kifejtett elv szolgált a szakosztálynak irányadul, hogy azért: mert a meglévő értezi kút tülön-tul nagy bőségben nem adja a vizet, talán még sem szabad egy közfürdő létesítését olyan súlyos feltételek könti, mint azt a f. évi október 27-iki városi közgyűés cselekedte, kimondván, hogy elvben elfogadja ugyan az eszmét, de vizet nem ad hozzá a város s így csak az esetben valósitja meg a közfürdőt, ha ennek létesítésére olyan vállalkozó kerül, aki maga gondoskodik, esetleg egy új értezi kút furatása által, az ahoz szükséges vízmennyiség előteremtéséről.

Hangsúlyoztuk akkor, hogy az így a közgyűés határozata értelmében visszakerül a gazdasági szakosztályhoz, valamint azt is, hogy így ezen szakosztálynak módjában lesz, az eszmével behatóbban foglalkozni és esetleg újabb, elterveletőbb javaslatot terjesztene a városi képviseltek elé, olyan javaslatot, mely ne lelkesedést keltsen, ha tette buzdítson.

Nem vindikáljuk magunknak a dicsőséget, hogy a szakosztály meg is szivlelte az általunk akkor elmondottakat és cikkelyünk hatása alatt gyűlt a f. hó 17-én ezen ügyben tanácskozárra. Ez elvgre is egészen melléks dolog e kérdésnél s a fő csak az, hogy a tanácskozás az általunk megjelölt irányban történt tényleg, sőt ennél is föbb hogy a kivánatos eredményre vezetett.

E határozta ugyanis a szakosztály, hogy a közfürdő kérdését újból a közgyűés elé viszi, azon határozott ídítvánnyal, hogy az, a ma rendelkezésre álló értezi vízföösleg felhasználásával, a város által építtessék fel és így a város tulajdona is legyen.

A szakosztály ezen elhatározására nagy befolyást gyakorolt *Schneider* József társulati mérnök azon, a gyűlésen személyesen tett kijelentése, hogy az ő memorándumát felreértették, mert ő sohasem állította, hogy az értezi kút vizének főöslegével, a terv szerint a közfürdőt nem lehetne elégséges vízzel ellátni, sőt kimutatja, hogy igenis vizelg lesz elegendő tiszta és friss viz anyyi, amennyi kell s ő ma is ajánlja a közfürdő létesítését. Továbbá befolyásolta a hozott hatá-

rozatot *Sima Ferenc* biz. tag azon kijelentése, hogy az esetre, ha a város nem építene ki a közfürdőt, mely elég jövedelmező tökébefektetésnek ígérkezik, ő maga tesz erre nézve ajánlatot és kötelezi magát a fürdőt kiépíteni és azt, 20 évi birtoklás után, minden berendezésével együtt a város tulajdonába bocsátani, ha neki a ma elfolyó vízfürdőséget e célra átengedik.

Ami magánosan megér annyit, bizonyára a városnak sem lehet kárára s így a közfürdő ügye egy nagy lépést tett előre a megvalósulás útján.

Tárgyalta még a szakosztály ugyanezen gyűlésen a tul a kurcai volt vígadó később iskolaépület, valamint a népkert jövőjének ügyét is, mely alkalmammal *Aradi Kálmán* fő kapitány a mellett kardoskodott, hogy ez az épület adassék vissza eredeti rendeltetésének.

Az eszme olyan életrevaló, hogy foglalkozni kell vele, mert a népkert csak úgy és akkor felel meg igazán a lakosság igényeinek mint nyári üdülőhely, ha az ott levő épület ismét vígadó lesz.

E kérdés különben olyan szoros kapcsolatot áll a közfürdő létesítésével, hogy egyik a másik nélkül alig oldható meg, mert a kettőnek egybekonbinálása fogja tulajdonképen lényegesen emelni mind a két objektum értékét és így jövedelmezőségét is.

Igen helyes volt hát, hogy a szakosztály ezzel is foglalkozott s mi őszintén üdvözljük ezen gondosságáért.

Néhány szó az új közoktatási költségvetésről.*)

Ezuttal tulajdonképen nem arról akarok szólni, a mi az új költségvetésben benne van, hanem arról, ami belőle hiányzik. Látom, hogy a költségvetés majdnem minden teljességével emelkedést és így közoktatásunk majdnem minden ága haladást mutat; olvassom, hogy az országgyűlés pénzügyi bizottsága kifogás nélkül fogadta el a költségvetést, a közoktatási bizottság közönnel adozik Csáky miniszternek és hogy az összes napilapok, valamint az egész tanügyi sajtó elismeréssel illeti közoktatásügyünk vezéreit és a legjobb reménnyel néz a magyar kultúrának jövője elébe. — És én még sem hunyhatók szemem a költségvetésnek egy feltűnő hiányára és meg kell hallanom egy kiadó fogyvatékát. A költségvetés rengeteg számain mentül többször vergődöm is végig, mindinkább megerősödik az a szomorú tapasztalatom, melyet az év folyamán egy röpiratban***) bizonyítottam, hogy az alföldi magyarság tanügyet, kivált közoktatásait a közoktatási kormány rendszeresen mellőzi, elhanyagolja. — Nem állot tam volna előljára e panaszal, melyben jökora mennyiségű vad is fogaltrétek, ha röpiratomat a politikai és tanügyi sajtó kivétel nélkül jóindulattal nem fogadta volna és ha többé kevésbé el nem ismerte volna állaspontom igazságát.

Azonkívül is magánúton szóval és írásban számtalan helyről érkezett hozzám a fejtegetéseimmel egyetértő nyilatkozat és további közdelemre serkentő buzdítás, sőt egy kiváló kulturális politikuskunk, *Fényvessy Ferenc* országos képviselő beszámoló beszédében éppen oly szükségnek nyilvánította a magyar alföldi kiváló köznevelődési gondozását, mint az én szerény füzetem, végül a közoktatási aránytalan eloszlása még a pénzügyi bizottságban is éleken megbeszélés tárgya volt, ha nem is azon vidéknek érdekében, a mely mellett én igyekeztem kedvező hangulatot kelteni.

De ha a sok biztató jelenség nem is

erősítette meg röpiratom főbb állításait, magának az idei közoktatási költségvetésnek néma számai is elég ékesülőzónán tanúskodnak a mellett, hogy az alföldi magyarság közoktatási mostoha gyermekei a kormányuk. Ha kulturális politikánk bármely irányán tekintünk is végig, mindenütt fejlődést, mindentel emelkedést hirdetnek a miniszteri költségvetés tételei. A kormány az ország minden részén fejleszt, gyarapít; éjszaknyugaton a rózsahegyí gimnáziumot teszi teljessé nagy költséggel, éjszakeleten a munkácsi gimnáziumot emeli főgimnázium rangjára még több áldozattal. Az elsőnek kifejlesztést azzal okadatolja a kormány, hogy *Árva-Liptó- és Turócmegeyében* csanpán alföldi gimnáziumok állanak fenn; de arról megfeledkezik a kormány, hogy *Csanádmegyében* egyáltalán nincs közoktatási, pedig egymaga népesebb, mint *Árva- és Turóc együttléve*. A munkácsi intézetnek politikai fontosságára hivatkozik a költségvetés, mintha a tiszta magyar városok és vidékek küzködő közoktatásait, mint például a félegyházit, mezőtúrit, békésit stb. életre segíteni nem volna éppen oly politikai, ha nem hazafiasabb kötelesség? De nem akarom ismételní mind azon adatokat, melyeket többször említet röpiratomban felsoroltam az alföld közoktatásának aránytalanul csekély száma és feltűnően szegény helyzete mellett, hanem az alföldi közoktatási állapotának jellemzésére csak annyit említek, hogy e nagy területen, a legsűrűbb népességben, a magyar nemzet szívében egyetlen egy új közoktatási sincs létrejövöben, mind a mellett, hogy több, 15—20—25 ezer lakost számláló város van közoktatási híjjal; hogy a debreceni realiskola és a szentesi gimnáziumon kívül egy sem lépett a fejlődés útjára, mindamelllett is, hogy az alföldi közoktatási fele csonka intézet. — E két fejlődő intézetről is tudnunk kell, hogy az egyiknek állami kezelés alá vételért sulyos áldozatokra vállalkozott Debrecen városa, másikkak kiegszítésére pedig a fenntartó testület, Szentes város közönsége, pénz nem ugyan semmit, de jó szót is keveset kapott a kormánytól. Különben a debreceni realiskola csak egy másik alföldi intézetnek, a nagy-kállinak lefejeztetésé arán jut a „fő” címhez. — Azonban vége hossza nem volna, ha mindazt elő akaránk sorolni, a mit a többi közoktatási kapnak az államtól és mindazt, a mit az alföldiek nem kapnak.

A kormány ugyanis az idei költségvetés szerint fordít a felekezeti, törvényhatósági és községi közoktatási segélyezésére 112,390 forint; ebből jut az ország minden részének, de az alföldi magyarságnak egyetlen filér sem. Beruházásokra elő van irányozva vagy 75 ezer forint; ebből részese-dik Brassó is, Győr is, az alföldi intézetek közül egy sem. Az átmeneti kiadások rovatában is ott szerepel éjszak és dél, hogy a 26000 forintnyi tétel nem megosztozózik; Magyarország közepének, az alföldnek meg kell elegendni azzal az 5000 forinttal, mely a halasi ev. ref. gimnáziumot van hivatva egy kissé talpra állítani.

Azonban az a néhány szó, melyet az idei közoktatási költségvetésről el akartam mondani, nagyon is sokra szaporodott és benök a panasz is nagyon fölytölte; pedig megeshetik, hogy felét sem halgatják meg, és hogy tizedrészt sincs mód orvoslóni; de megtanultam az eszmék történetéből, hogy a legjogosultabb törekvést, a legigazabb elveket is számtalanszor kell hirdetni, míg végre valahára megvalósulhat; azért nem csüggedek az alföldi magyarság jogos óhajításait és igaz panaszait tolmácsolni, ha még oly kevéssé számíthatok is a meghallgatásra. Az eynyomott embernek a panaszokdás is könnyebbségére van, vigaszul szolgál.

Kardos Albert.

Üjdonságok.

Szentes, 1890. nov. 20.

— Személyi hir. *Zsilinszky Mihály* főispán a mai napon, egyházi ügyben Békés-Csabára, onnan pedig f. hó 25-én reggel a fővárosba utazik a szentes-vásárhelyi vasút ügyében.

— Az ország szegénye. Kerülő-úton Amerikán át, egy megdöbönt hírrel adnak számot a budapesti lapok, mely szerint *Kossuth Lajos*, nagy hazánkba, nemcsak a száműzetés keserű kenyerét eszi, de szegényeskedni is él, ugyanarra, hogy emlékiratit tiszteletdíjjal keresi kenyérét. *Ruttkayné* Kossuth nővere után jutott e hír nyilvánosságra, ki egy Amerikában élő barátnőjéhez intézett ez iránt panaszos levelet, melyből aztán néhány passzusz az „Amerikai Nemzetör” vett át. Az agg úrnő, kit most legkezelebb, itthonléte alkalmával mindentel ünnepeltek, ki iránt a tisztelet szinte rajongóan nyilvánult amerre járt, keserűen panaszolja el e levelében, hogy három havi lly ünnepeltes után visszatermí szegény bányához s látni őt a 88 éves aggyastyan napokint 7—8 órat iratni fölett gornyedni, hogy a napi kenyeret megkeresse: szinte szivreszopzó gondolat. — Valójában az, de melyen megsegítő is az országra, annak tadsadalmára, ha legnagyobb fiat lly szegényeskedés tudva; nem siet azt enyhíteni! Az egész magyarságnak egy szívet kell előállania, mikor *Kossuth Lajosról* van szó. Ez nem pártkérdés, hanem az egész magyar nemzet ügye, mert közös a szegény is, mely a Ruttkayné asszony leveleiben közölték folyton a nemzetre harul. E bajon tehát országos akcióval kell mielőbb segíteni, ezt a szegyet kesedelem nélkül kell lemosnia magáról minden magyarnak.

— A megyei közkórház érdekében. A csongrádmegeyi orvos-gyógyászati egylet, mely egyik teladatul a vármegye egészségügyének javítását tűzte ki, a folyó hó 17-én tartott léteben foglalkozott a megyei közkórház ügyével és elhatározta, hogy annak létesítése érdekében épp úgy akcióba lép, mint ahogy azt annak idején egy közfürdő érdekében cselekedte. E végből az egylet bizottságot küldött ki azon utasítással, hogy az a főispánul tisztelegvén, előtte egy megyei közkórház létesítésének elődázhatlan szükség voltát kitejtse és az eszme megvalósítását lehetőleg szorgalmazza. A küldöttég a f. hó 19-én kereste tel ez ügyben a főispánt, ki előtt *Gótsal Bertalan* dr. egyleti elők tolmácsolta az egylet, fentvázolt óhaját azon kérelemmel, hogy ezen eszmét pártfogoni és a közkórház létesülését elősegíteni kegyeskedjék, mire nézve ha talán kívánna, az egylet egy írásba foglalt konkrét tervvel is kész a vármegye törvényhatóság elé járulni. *Zsilinszky Mihály* főispán, válaszában kitejtette a fölött való örömet, hogy az egyesület lly nemes célra törekszik s ígéretet tett, hogy ezen törekvést a maga részéről mindenképen kész támogatni, egyúttal azonban kívánatosnak mondotta, hogy az egylet indítványa egészen konkrét alakba, írásosan nyujtassék be a vármegyehez. Természetes, hogy ez meg fog történni és így a vármegye törvényhatóság abban a helyzetben lesz, hogy már ez évi decembéri közgyűlésén behatóan foglalkozhat ezen nagyfontosságú kérdéssel, amelyre nézve hisszük, hogy egyértelműen, minden közbevetett akadékoskodás nélkül, a megemlelt támogatásban is részesülend — úgy, hogy rövid időn megvalósul az eszme és föleptül a vármegye közkórháza.

— Nyílt kérdés. Még a f. évi júniusban történt, hogy az ujonnan kireparált városi képviselőtestület szakosztályalakító közgyűlést megtartotta, mely alkalmalmal bizonyára megvalasztott a városi egészségügyi szakosztály is. Csak megvalasztatott, — s ezt hangsúlyozni kívánjuk, mert megalkalmi, mind e mai napig sem alakult meg, amennyiben azóta a megvalasztottak még alakuló gyűlésre sem hivattak meg soha. Nyílt kérdéssel fordulunk tehát e tekintetben a város polgármesteréhez: vajon mikor fogja ezt a bizottságot összehívni, hogy végre működését megkezdhesse?

— A szegedi kir. tábla. A kir. tábla decentralizációjával és ennek folytán — az

*) Az „Egyetemes közoktatásiügyi szemle” f. évi 18-ik számából vettük át kitűnő dolgozatunkat és cikkelyét, mely bennünket annál közelebbről érkekel, mert benne a magyar Alföld és így városunk jogos igényeinek védelme nyer kifejezést.

**) Közoktatásink és a magyar Alföld.

uj királyi táblákhoz beosztandó elnökök ki-
nevezésével foglalkozva, a „Jog” című szak-
lap közli az összes kombinációba jövő ne-
veket és ezek közt felemlíti, hogy a szegedi
kir. tábla elnökéül P a i s s Andor budapesti
kir. táblai tanácselnök van kizemelve, s
kineveztetése a legvalószínűbb. A nevezett
ben a szegedi kir. tábla oly kiváló elnököt
nyerne, hogy kinevezetését csak kíváná-
tosnak tarthatjuk.

— **Meteorhullás** Ritka szép természeti
tüneménynek voltak szemtanúi a f. hó 15-én
este 1/10 órakor a főúton járkálók, mely
egyike a legmeglepőbb és legrikkább termé-
szeti tüneményeknek. Ugyanis egy nagy és
fényes meteor tűnt föl hirtelen és váratlan-
ul a nyugati láthatáron és futott villám-
gyorsan délkeleti irányban, meglepően fényes,
tűzes csíkot hagyva maga után, megvilágítva
az egész utcát, míg hirtelen el nem tűnt.
Ily ritka tüneményre a legöregebb emberek
is alig emlékeznek s a jelenben szemlélői
is babonás félelemmel követték irányát.

— **Házikezelés.** Még csak megfogalmazott
valahára a mi nemes tanácsukban a takarékosagra
való hajlandóság a közvagyon kezelése körül s
most aztán nyugodtan pihennek nemzetgazdasági babérait
heraldhatatlan lombjain s kejelegve gondolnak a köz-
vagyon elajándékozgatásával, a pazar költségekessel
vadászkodók ámulatára, amikor ezek híret veszik az ő
takarékosági politikájukra, mely a közvagyon leg-
parányibb fillérének kiterjeszkedő aprólékos figyel-
melekben nyert vele kifejezést. Mert lime, most már
elismernék a vadóló ajkák, kiszedtetve a rágalom
merengőit, hogy belefogjassanak a város saját, házi-
lag nevelt, megölt és elárstott kikajánk várába,
melynek husát tulajdon személyük ellenőrzése mel-
lett mérte szét a városháza udvarán — az istálló-
melletti kocsiúton — egy arra hivatott, megter-
mett mészáros, saját kezével szedve be az abból be-
folyó hakisoktat. De hogy e meglepő és szinte hi-
hetetlen dolog minden oldalról kellő megvilágítást
nyerjen, okvetlenül bele kell vonnunk e házikezelés
illusztrációjába a városnak azt a verstanú halált halt
tenyeszbikáját, mely eme változást a tanács gondol-
kozásában előidézte. — Szabadszűz lepte meg egy
szép napon az alkoha zart szegény bikát. Gondolatai
messze tül repülték az alkolnak szűkre szabott négy
falán s oda viték a sik pusztára, térdig erő zold
selymes fába, honnét ő hozzá is ellátott a legelőző
tehencsorda örömbömbőlése, az éreklomp melabós
hívó kongása. Szörnyű elkéseredés szálta meg ekkor
a rab bika szilaj szivét s letornál, szöttépní kívánta
rab-bilinesét, hogy harsolva szárguljon az elhagyott
és töle elszakasztott legelőző tehének köze. E vég-
bül szörnyű bömböléssel tombolt betrecében s hogy
kitoró hevet csillapítsa — a csordás gyerek, megco-
válva feje fölött a hatalmas bunkókat, mely taláta vele
orron kollintani ő bikaságát, hogy menten összezu-
dott az orrcsípjára. Az így eléktelenített bikát a város
urai előbb el akarták adni, de — mert illő árban ve-
vője nem került, végre abban állapodtak meg, hogy
leoltsák és házilag arasztják el a husát, ami aztán a
f. hó 18-án meg is történt. Így hozta be Szentes vá-
ros érdemes előjárásága a város javadalmainál a
házikezelést.

— **A főkapitány figyelmébe.** A rendőr-
ségtől vett értesülésünk szerint, melyet
lapunk egyik előző számában közöltünk is,
a főkapitányság az alispáni hivatal útján
megkerestett, hogy figyelmét bizonyos
kéregetőkre, névszerint *Roth Jakab* és *Kohn*
Sándorra terjessze ki, mint akik hamis ok-
mányokkal járnak be az országot, könyörö-
mányok gyűjtésével foglalkozva, állítólag a
felső mislyei tűzkárosultak javára. Nem tui-
juk, tette-e a főkapitány és milyen intézke-
dést ez országos család esetleges kéreke-
ritésére, de azt igenis tudjuk, hogy épp
mostan fölöttébb gyanús, tineses köldusok
járják be a várost, akik tűzkárosultak ja-
vára kéregetnek, de sőt egész durván kö-
vetelőznek is, ahol erre alkalom kínálkozik
— és így felhívjuk e körülményre a főka-
pitány figyelmét.

— **Felolvasás.** A polgári iparoskörben,
melynek helyisége *Szilágyi Imre* főutcai
kávéházában van, ma este 1/6 órakor *Bar-
lássócs* Norbert gimn. tanár, a kör elnöke
tart felolvasást, melyre vendégeként nem

tagok is szívesen lattatnak. Ohajtható lévén
a felolvasások átandósítása és minél széle-
sebb körben elterjedése: felhívjuk e felol-
vasásra a közönség szíves figyelmét.

— **Hymen.** *Szepe* Kálmán kereskedő a
f. hó 22-én d. u. 4 órakor tartja esküvőjét
a szegedi belvárosi templomban *Répas József*
szegedi kereskedő szép és kedves leányával:
Annával Részünkről áldást és boldogságot
kívánunk e frigyhez.

— **Kéztekerült betörők.** Hírhedt betör-
ők *Oláh János* és *Farkas János* vásárhelyi
lakosok, akik közül az utóbbi, a szegedi ne-
vezetes *Wertheimkassza* rabló, ki csak most
került haza a börtönből — s a két jó ma-
dárhoz méltán sorakozik orgazdának *Sinka*
koresmáros. Ahány titkos betörés az utóbbi
időben Vásárhelyen vagy Szentesen, de sőt
messze nagy határban mostanában történt,
mindezt a két hírhedt akasztóacégerért dicseri
tetteszék, kikre most végre *Póka Sándor*
vásárhelyi rendőrkapitány személyében, rá-
tette súlyos kezét a földi igazságszolgáltatás
Farkas János ugyan hamarosan megugrott
az igazságszolgált hatalom kezéből, de társa
és az orgazda ott rekedtek és a nevezett
rendőrkapitány városunk főkapitányát is
értesítette, hogy hívja fel mindazokat,
akik az utóbbi évtizedben itt Szentesen
betörés által megkárosultak, menjenek át
rövid idő alatt *Hódmező-Vásárhelyre*, ahol
vallomásukra a gaztett felvételük, mert nagy-
nyon valószínű, hogy mindet ez a két hí-
rhedt betörő rabolta meg. A főkapitány ennél-
fogva összehívta az illető károsultakat, kik
a napokban átmennek Vásárhelyre.

(*) **Verfäschte schwarze Seide** Man
verbrene ein Musterchen des Stoffes, von dem
man kaufen will, und die etwaige Verfäschung
tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide
kräuselt sofort zusammen, verloscht bald und
hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher
Farbe. — Verfäschte Seide (die leicht-peckig wird
und bricht) brennt langsam fort, namentlich dün-
nen die „Schutzstücken“ weiter (wenn sehr mit
Farbstoff erschwert), und hinterlässt eine dunkel-
braune Asche, die sich im Gegensatz zur echten
Seide nicht kräuselt sondern krümmt. Zerdrückt
man die Asche der echten Seide, so zerfällt sie,
die der verfäschten nicht. Das Seidenfabrik-
Dépôt von G. Henneberg (K. u. K. Hoflieferant), Zürich
versendet gern Muster von seinen echten Seiden-
stoffen an Jedermann, und liefert einzelne Roben
und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

Irodalom.

A míg él, barátja marad a „Képes
Családi Lapok” című szépirodalmi, ismeretter-
jesztő, képes hetilapnak, a ki gazdag tartal-
mával, gyönyörű képeivel megismerkedett. E
lap előzetési ára egész évre 6 firt, félévre
3 firt. negyedévre 1 firt 50 kr. s a kiadóhiva-
tal (Budapestre nagy korona utca 20. sz.)
melyhez az előzetések legelőszérűbben pósta-
tálványon intézendők, kívánatra bárkinek
ingyen és bérmentes szolgálat mutatványszá-
mokkal.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti gabonatözsderől

Nov. 18.

Búzat ma gyöngén kínáltak a kereslet
korlátolt volt, lanyha irányzat mellett 6000
mm. kelet el.

Készbúza 5 krral olcsóbb.

H a t á r i d ő ú j l e t.

	Déli tözsden:	
Búza tavaszra:	8—	
Tengeri májusra 1891.:	6 23	
Esti tözsden:		
Uj búza 1891. őszre	7 95—7 97	
Búza tavaszra:	8—8 02	
Tengeri máj.—jún. ra 1891.:	6 24—6 26	
Zab tavaszra:	7 37—7 39	

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Dr. Mátéffy Ferenc.**

Társ-szerkesztő: **Bánfalvi Lajos.**

Népfölkelők összeírása!

Hirdetmény.

Az 1872. évben született if-
jak a jövő évben a népfölkelés I-ső
korosztályába lépven, az 1886. évi XX.
t. c.-hez kiadott utasítás 26. pontja ér-
telmében ugyanezeknek összeírása ez
évi november 1-én kezdetét veszi
és ezen hóban be is végződik.

Felhivatnak a szülők, gyámok, ro-
konok, gazdák és munkaadók, hogy az
1872-ik évben akár Szentesen,
vagy vidéken született és Szen-
tesen, vagy vidéken tartózkodó
gyermeküket, gyámoltjaikat, ro-
konaikat vagy cseléd- és segéd-
jeiket Szentes város főjegyzői
hivatalánál összeírás végett ezen
évi november hó 1-ső napjától
25-éig bejelenteni szigorú kötele-
ségüknek ismerjék: mert a jelen-
tést elmulasztók a törvény szigorával fognak
szajtni.

Szentesen, 1890. október hó 29-én.

Dr. Filó Tihamér, 3—3
főjegyző, Szentes város katonaijegyzetője.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

TANONCUL

egy jó házból való alkalmas
fiatal ember.

DOBRAY SÁNDOR

fűszer üzletébe azonnal felvétetik.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Hadkötelesek összeírása!

Hirdetmény.

Az 1870. évben született if-
jak a jövő évben hadköteles sorba
lépven, a véderől szóló törvényhez
kiadott utasítás 23 §-a értelmében ugyan-
ezeknek összeírása ez évi novem-
ber 1-én kezdetét veszi s ezen hó-
ban be is végződik.

Felhivatnak a szülők, gyámok, ro-
konok, gazdák és munkaadók, hogy az
1870-ik évben akár Szentesen,
vagy vidéken született és Szen-
tesen, vagy vidéken tartózkodó
gyermeküket, gyámoltjaikat,
rokonaikat vagy cseléd- és se-
gédjeiket Szentes város főjegyzői
hivatalánál összeírás végett
ezen évi november hó 1 ső na-
pától 25-éig bejelenteni szigorú
köteleességüknek ismerjék: mert a jelen-
tést elmulasztók a törvény szigorával
fognak szajtni.

Ugyancsak kötelesek összeírás végett
jelentkezni az 1869. és 1868. évben
született, II. és III. korosztályba
lépő hadkötelesek is, mert ugyan-
ezek is a jelentkezésnek november
hó 1-től 25-éig megtételére ezennel
oly kijelentéssel hivatnak fel, hogy a
jelentés elmulasztása szigorú büntetést
von maga után.

Szentesen, 1890. október hó 29-én.

Dr. Filó Tihamér, 3—3
főjegyző, Szentes város katonaijegyzetője.